

A TATÁR JUHAR

A tatár juhart választották a 2020-as Év fájának az Országos Erdészeti Egyesület által meghirdetett internetes szavazáson. Ez a fafaj egy hazánkban is őshonos, kis termetű fa vagy több törzsű, nagyobb termetű cserje, mely nem ritka látvány Délkelet-Európa és Nyugat-Ázsia erdeiben.

Szaporítása többnyire magról történik, még a kertészeti fajták esetében is. Jól tűri az éghajlati szélsőségeket, a talajtípus tekintetében sem válogatós, bár elsősorban mészkedvelő fafaj. Ritkán nő meg igazi „fa” termetűre, növekedése rendkívül lassú, de akár 2300 éves korig is elél. Kérge sima, sötétszürke színű. Levele tojásdad, vagy ritkábban gyengén karéjos alakú, a levél-szél fűrészes. Kora májustól nyíló zöldesfehér bugavirágzatai nem kifejezetten látványosak, de a belőlük fejlődő ikerlependék termékek időnként szép karmazsinvörösre színeződnek. Levelei az őszy folyamán sárgára, vagy akár vörösre színeződnek, mielőtt lehullnának. A népnyelv Feketegyűrű juharnak is nevezi. Faanyagának nincs erdőgazdasági jelentősége.

(A kertekbe többnyire a tűzvörös juhar néven ismert alfaját ültetik, melynek levelei fényesebbek, mélyebben karéjosak.)

A tatár juhar (*Acer tataricum*) napos és félárnyékos fekvésben is nevelhető, de igazán szép levélszíneződéshez sok napsütésre van szüksége. Kedveli a nyirkos, de jó vízelvezetésű talajt, alkalmazkodó képessége azonban jó, így kevésbé kedvező körülmények között is

szépen fejlődik. Levélfoltosodásra viszonylag érzékeny, verticilliumos hervadás kevésbé fenyegeti, mint a tűzvörös juhart, de előfordulhat.

A JUHAR MÁS ISMERT ALFAJAI

Mezei juhar (*Acer campestre*):

Lassan növekvő fa, kisebb kertekbe, sövénynek és előkertekbe való. Feltűnőek a paralécés fiatal hajtásai. Szabadon nőve szép koronát képez, és 15 méter magasra nő. Sövénynek metszve 1 méter alatt tartható. Alkalmazható napsütéses és árnyékos helyen is. Jól használható a természetközeli beültetésekben. Az „Elsrijk” fajta keskenyebb koronájával előkertbe is alkalmas.

Korai juhar (*Acer Platanoides*):

Gyorsan növekvő, nagy fa, melynek koronája ráhajlik a törzsre. Levelei ősszel feltűnően narancssárgára színeződnek. Sárgászöld virágai kihajtás előtt jelennek meg. Nagy kertekben használható. Jól tűri a forróságot, alkalmas az udvarok beárnyékolására. A „Collumnaris” fajta tömötten nő és kisebb marad. A „Globosum” fajta gömbjuhar néven ismert, magassága csupán 5–7 méter. A gömbjuhar ideális méretű a közepes nagyságú kertekbe.

Hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*):

Magassága elérheti a 40 métert, ősszel aransárga színt ölt. Az idős törzsön a kéreg a platánhoz hasonló lapokban válik le. Levelei tompa karéjúak: zöldessárga virágai, majd termései hosszú, lecsüngő fűrtökben fejlődnek. Származása ellenére az ország bármely részén, így az Alföldön is megél. Házikertbe csak akkor ajánlott telepíteni, ha elég nagy a hely.

MEGMUNKÁLHATÓSÁGA

Viszonylag jól és könnyen lehet fűrészelni, marni, gyalulni, esz-

tergályozni. Szálkiszakadások a szabálytalan rostlefutás miatt előfordulhatnak. A mechanikai megmunkáláskor a fapelület gyakran „pörkölődik”. A fűrészáru szárítása a nagy zsugorodási anizotrópia és az elszíneződés veszélye miatt körültekintést igényel. A juhar viszonylag könnyen faragható, jól szegezhető, csavarozható, hajlítható.

FELHASZNÁLÁSA

A bútoripar a juhart furnérként (a frontfelületekre) és tömőfaként egyaránt felhasználja. Készítenek belőle értékes stílbútorokat (pl. cseresznyével kombinálva), normál és hajlított székeket, masszív (tömörfa) asztaltetőket egyaránt. A

belsőépítészetben értékes parketták, falburkolatok, pultok stb. készülnek juharból.

A fajtékok gyártásánál előnyös világos színe, homogén szerkezete és kopásállósága. A hegyi juhar egyik legfontosabb felhasználási területe a hangszergyártás. A hegedűk hátlapja és nyakrésze készül juharból. A göcsmentes juharból készítenek fuvolát, és felhasználják a juhart fagott-, szájharmonika- és orgonakészítéshez is.

A juhar értékes faanyag a faszobrászatban és a fatömegcikkgyártásban (dobozok, sakktábla, tányérok, gyertyatartók, fakanalak, faedények stb.), korábban fontos fafaj volt a juhar az öntőminta készítésében is. ■